

EUROOPA ROOMAS

Aventinuse Püha
Sabina Basiilika

EESTI

DICASTERIUM PRO EVANGELIZATIONE

SECTIO DE QUAESTIONIBUS FUNDAMENTALIBUS
EVANGELIZATIONIS IN MUNDO

MINISTERO
DEL TURISMO
REPUBBLICA ITALIANA

EUROOPA ROOMAS

Juubeli teekonnad

Aventinuse Püha Sabina Basiilika

©Evangeliseerimise dikasteerium

Maaailma Evangeliseerimise
põhiküsimuste osakond

00120 Vatikan

Tekste ja pilte redigeeris Mons. Vincenzo Francia

Kõik õigused kaitstud

www.iubilaeum2025.va

@iubilaeum25

Neli temaatist teekonda, mida läbida

Jubilej je veliki pučki događaj tijekom kojeg svaki hodočasnik može uroniti u beskrajno Božje milosrđe.

To je godina u kojoj se treba vratiti biti bratstva, popravljajući odnose između nas i Oca.

Godina je to koja potiče na obraćenje, prilika da pogledamo svoj život i zamolimo Gospodina da ga usmjeri prema svetosti.

To je godina solidarnosti, nade, pravde, predanosti službi Božjoj u radosti i miru s našom braćom.

No, iznad svega, jubilejska godina ima u središtu susret s Kristom.

Zbog toga Jubilej traži od nas da krenemo i prevladamo neke granice.

Zapravo, kada smo u pokretu, ne mijenjamo samo mjesto, već se transformiramo. Zbog toga je važno pripremiti se, isplanirati rutu i znati odredište. U tom smislu, hodočašće koje karakterizira

ovu godinu počinje prije samog putovanja: njegova je početna točka odluka da se to učini.

Kako bi u potpunosti doživjeli Jubilej 2025. kroz hodanje i molitvu, hodočasnici su u gradu Rimu dostupna 4 tematska tečaja.

Euroopa Roomas

Put crkava europske unije uključuje 28 crkava i bazilika povezanih s europskim zemljama iz kulturnih, umjetničkih razloga ili zbog tradicije primanja hodočasnika koji dolaze iz određene države europske zajednice.

Hodočašće sedam crkava

Hodočašće sedam crkava koje je osmislio sveti Filip Neri u 16. stoljeću, pripada među najstarije rimske tradicije. Riječ je o stazi od 25 kilometara koja vijuga rimskim ulicama.

Jubilarnе crkve

To su crkve koje su označene kao okupljališta hodočasnika. U tim će se crkvama održavati kateheze na različitim jezicima kako bi se ponovno otkrilo značenje Svete godine; bit će mogućnost pristupanja sakramentu pomirenja i njegovanja iskustva vjere molitvom.

Žene crkvene naučiteljice i zaštitnice Europe

Hodočašće koje uključuje zaustavljanje radi molitve u rimskim crkvama povezanih sa svetom Katarinom Sijenskom, svetom Terezijom Benediktom od Križa, svetom Brigitom Švedskom, svetom Terezijom Avilskom, svetom Terezijom od Djeteta Isusa i svetom Hildegardom iz Bingena.

Aventinuse Püha Sabina Basiilika

Rajatud Aventinusel, üks Rooma “ajaloolistest” küngastest, Püha Sabina Basiilika (pilt 1) valmis V sajandi esimesel poolel,

pilt 1

kasutades ka eelnevaid ehitusi, mida on näha portikust läbides. Ühe traditsiooni järgi on need kristlusele pöördunud rooma matrooni maja jäagid, kes läks tagakiusamise ja surma vastu, et kinnitada oma usku Jeesusesse Kristusesse: see on Püha Sabina.

Nagu kinnitab meile imponeeriv raidkiri, mida loeme kirikus, ehitamisaeg on paavsti Coelestinus I (422–432) ajastu ja initsiatiivi tuleb omistada Pietro Illiricole, Dalmaatsia päritolust preestrile. Väliselt basiilika avaldab tugevat muljet eelkõige apsiidi piirkonnas, sest tege-

likult puudub tal tõeline fassaad. Seejärel pärast võimegi siseneda läbi külgmise portikuse. Seda esimeset ruumi kujun-

davad hulk struktuurseid ja dekoratiivseid lisandusi, mis järgnesid üksteisele alates XIII sajandist, ajastu, mil paavst Honorius III usaldas basiilika Dominiiiklastest Isade hoolde. Enamgi veel, Püha Dominicus ise viibis teatud aja jooksul selles kohas, kus ta istutas isegi apelsinipuu: suure hispaania jutlustaja kuju on paremal. Siin, nagu ka hauakivi meile meelde tuletab, elas isa Vincenzo Maria Orsini, keda valiti paavsti troonile 1724. aastal nimega Benedictus XIII. Veel

üks dominiiklaste mälestus jutustatakse freskol: pühak, naasnud kogudusse hilinedes, saadeti inglite poolt, et kaasvendade une segamist vältida. Portikus siseneb teisse portikusse. Siin võime märgata mõndasid antiiksete hauakivide fragmente ja Püha Lima Rosa kuju, dominiiklasest religioosne, Ameerikate esimene naissoost pühak.

Aga eelkõige puutume kokku teosega, mis pakub erakordset teoloogilist ja ajaloolis-kunstilist huvi, V sajandi uks (pilt 2), vanim kristliku kunsti puidust

pilt 2

artefakt. Uks jaguneb kahekümne neljaks tahveldiseks, millest ainult kaheksateist on säilinud, ümbritsetud taimse motiiviga dekoratiivsest paelast. Stseenid kujutavad mõndasid Piibli episoode, rõhutades sündmuste ja tegelaste ühtimist Uues ja Vanas Testamendis, eriti Moosese ja Eelija vahel Kristusele viidates: seadus ja prohvetid annavad talle tunnistust! Kõige tähtsam üksikasi on, et esimest korda kujutatakse *Ristilöödud Jeesust* (pilt 3). See, millest hiljem saab maailma enim kujutatud subjekt, leiab siin esimest korda oma pühitsemist: me näeme teda kõrgel, vasakul, „alandlikus“ ja detsentraliseeritud positsioonis, peaaegu häbelik

ja mitte veel tähtsustatud, nagu edaspidi tehakse. Jeesus on ristile naelutatud kahe varga vahel, nagu telliskiviseinale; tema suuremad mõõtmed on märk tema suuremast tähtsusest, nagu kogu Keskaja kunstile omane. Sellest stseenist alates kujunevad teised. Vertikaalselt jätkates, võime näha järgmistes tahveldistes *Pimedalt sündinu terendamine*, *Viie tuhande mehe toitmine* ja *Kaana pulmad*. Seejärel *Ülestõusnud Jeesus ilmub Toomale*, millele järgneb *Moosesele pühendatud paneel* ja teine, millel on stseen *Jeesus Pilaatuse ees*. Teine veerg avatakse stseeniga *Naised haua*, millele järgneb veel üks *Moosese paneel*; edasi on *Ülestõusnud Jeesuse ilmumine naistele*; ning siis *Kiitmine*. Kolmandas veerus on *Tähetarkade tulek*, *Jeesuse taevaminek*, *Jeesus koolutab Peetrusele ette tema salgamist* ja *Episood Heebrealaste väljarändest*.

pilt 3

Lõpetuseks, neljandas veerus, imetleme *Kristust Emmause jüngritega, Kristuse ja Kiriku triumf, Habakuk ja Taaniel, Eelija taevaminek, Kristus Kaifase ees.*

pilt 4

Läbi selle ukse ning võttes omaks nende iidsete kristlaste tundeid, kes tegid seda ust tähistades tagakiusamiste lõppu, liigume sisse (pilt 4), joontes elementaarne ja komplekses õhkkonnas pidulik. Liturgiline aula paistab silma erakordse proportsioonide tasakaalu tõttu. See areneb piki-suunas ja on jagatud kolmeks lõõviks, mida eraldavad kaks kaheteistkümneme samba rida, mis selgelt viitab number 12 piibllilisele sümboolsusele. Sambad on rihveldatud

ning toetavad korintose kapiteele. Valgus siseneb auguliste plaatidega kaetud akendest seinte ülemisse osasse ja levib ruumis, tuues esile struktuurilisi ja dekoratiivseid elemente. Vasakult kolmanda samba alusel võib välja lugeda nime, *Rufenus*: see on, tõenäoliselt, ehitusmeister, kes hoolitses basiilika ehitamise eest.

Sees märkame fassaadil eelnevalt mainitud raidkirjaga mosaiiki. See on kiriku pühendus, kirjutatud kuldsete tähtedega sinisel taustal. Esimesel real loeme Coelestinuse nime, tolle aja paavst; neljandal real leiame *Petrus Illyrica de gente*, kes kiriku rajab. Raidkiri on kahe naisfiguuri vahel, *Ecclesia ex circumcisione* ja *Ecclesia ex gentibus*, mis sümboliseerivad kogu kristlikku kogukonda, heebrea traditsioonist tulenevaid (*circumcisione* - ümberlõikamine) kui ka paganlikust päritolust (*gentibus* - rahvad). Nad hoiavad raamatut, milles saame ära tunda vastavalt Vana ja Uut Testamenti, ning tõstavad käsi rääkimise märgina: see on kogu Kirik, kes, Jumala Sõna poolt valgustatuna, edastab seda jätkuvalt maailmale.

Aulasse sisenedes, ei saa me tähelepanuta jätta mosaiikkaunistuste friisi, kohe kaarte peal, mis kujutab nagu triibulist seina geomeetriliste motiividega. Vastavuses iga sambaga ilmuvad osutised, peaagu sõjaväeparaadina Kristuse, rahu kuninga, auks, mis juhatavad pealtarini.

Tee peal püüavad meie pilku erinevad hauad, mis sajandite jooksul kirikus

pilt 5

kohta leidsid. Mõned on lihtsad, eriti iidsemad, mida näeme põrandal; teised aga rikkamad, nagu peamise lõõvi keskel olev Muñoz de Zamora oma; teised on isegi monumentaalsed: viimaste seas, kardinal Alessandro Bichi haud 1657. aastast parempoolse lõõvi alguses ning kardinal Ausias Despuigi oma 1484. aastast, Andrea Bregnole omistatud, sama lõõvi tagaosas.

Pealegi, ka Püha Siena Katariina Kabeli, mis avaneb vasakpoolsele lõõville, eesmärgiks oli olla kardinal Scipione d'Elci, Pisa peapiiskopi, hauaks. D'Elci perekonna vapp kotkastega kõmab marmorige ja maalide võidutsemise keskel, viimased Giovanni Odazzi poolt pühendatud kujutama Siena pühaku episoodide: tema Au võidutseb kuplis, samas kui

neljas pendentiivis on Katariina valib kibuvitstest pärja roosidest pärja asemel, Pühak saab armulaua Jeesuselt, Stigmat ja Jeesus annab oma südame Katariinale. Altaril, kuulus Giovanni Battista Salvi, tuntud kui Sassoferatto, Roosipärja Madonna (pilt 5). Maarja ulatab Püha Dominicusele roosipärja, samas kui Jeesuslaps annab selle Püha Katariinale kibuvitstest pärjaga. Sassoferatto viitab ilmutustele, mille saajateks olidki need kaks pühakut: esimene 1212. aastal, teine 1380. aastal. Ka nende sündmuste järel, Dominiiklastest Isad levitasid ülemaailmselt roosipärja palvet.

Eesolevas lõõvis, peaaegu põikhoonet moodustades, avaneb Püha Hyacinthuse Kabel (pilt 6). Rajatud 1600. aastal, kabel pühendati Poola pühakust jüngrile, keda

pilt 6

võeti Ordusse vastu Püha Dominicuse enda poolt just selles kirikus. Kogu ümborus on rikastatud marmorite ja Hyacinthuse elu episoodide kujutavate maalidega: vasakul Püha Dominicus riietab Hyacinthust Ordu riietusega, parempoolsel seinal on Hyacinthuse kanoniseerimine, mis leidis aset 1594. aastal; aga neid kahte peamist hetke on rikastatud paljude teiste episoodidega, kõik Federico Zuccari freskod. Altarimaal on aga Lavinia Fontana oma, üks esimestest naismaalijatest kunstiajaloos, ning kujutab Neitsit, kes ilmub Püha Hyacinthusele. Väga mõjukas on kupli fresko. Vasakul märkame Hyacinthuse surma ja paremal Pühaku matuseid. Kõige üle võidutseb Neitsi Maarja, kes, inglite üle pilvede kooris, moodustab tipphetke

kogu loost, mis tema ümber kujuneb ja seostab endaga prohveteid ja pühakuid, märtreid ja neitse, paavste ja autoriteete, preestreid ja ilmalikke. Selles uhkes maalilis, paremal, kuningas Taaveti kõrval ilmub maaliija Federico Zuccari, kes jätab templikesel oma allkirja kuupäevaga: A. Sancto 1600 Jubilei F. Z.

Lähme tagasi kesklöövi, mis juhatab meid altariruumi. Rõhutamaks enamgi asupaiga pühadust, altariruumi ümbritseb tarataoline moodustis, *schola cantorum*, IX sajandist, täis kosmilisi ja naturalistlikke sümboleid, nagu tähed, oksad, lillelised elemendid, linnud. Põrandal X sajandi kivi mäletab Pühakute Aleksander, Teodulus ja Eventiusse reliik-

viasid, mida toodi Püha Sabinasse (*iuxta Savinam*) paavsti Eugenius II ajal; mäletatakse ka Püha Seraafiat, kes oli Sabina teenijanna ja jagas temaga usu- ja märterluse kogemust. Püha Dominicus armastas palvetada märtrite haudade ees, nagu on märgitud teises raidkirjas; veel teisedki reliikviad toodi Sixtus V pontifikaadi ajal (1585–1590).

Apsiid kulmineerub Taddeo Zuccari freskoga *Jeesus Apostlite ja Pühakute keskel* (pilt 7), 1560. aastast, mis tõenäoliselt on

keskaja mosaiigi repliik, mis oli kaduma läinud, nagu ka triumfikaare mosaiik, millest on alles ainult mõned Emanuele Cisterna poolt 1920. aastal maalitud medaljonid *Jeesuse ja Pühakute* stiliseeritud nägudega ning *Jeruusalemma ja Petlemma* linnadega.

Jeesus õpetaja jätkab enda ümber sõprade ja vendade rahva kogumisega. Märtrite ja pühakute tunnistusega muutub meie teekond tema poole selgemaks ja kindlamaks.